Súd:	Krajský súd Bratislava
Spisová značka:	3Co/107/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	4117214482
Dátum vydania rozhodnutia:	26. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Alexandra Hanusová
ECLI:	ECLI:SK:KSBA:2024:4117214482.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Alexandry Hanusovej a sudcov JUDr. Romana Bolebrucha a Mgr. Patricie Skotnickej v spore žalobcov: X/ U. D., A. X. U. XXXX, A. W., Č. D. XX, X/ B. D., A. XX. Y. XXXX, A. W., Č. D. XX, X/ P. D., A. X. A. XXXX, A. W., Č. D. XX, X/ F. Q., A. XX. C. XXXX, A. W., Š. XX, X/ U. C., A. XX. U. XXXX, A. W., Č. D. XX, X/ B. C., A. XX. Y. XXXX, A. W., Č. D. XX, X/ Y. D., A. XX. P. XXXX, A. W., O. XX, X/ O. D., A. X. U. XXXX, A. W., O. XX, N. Y. U.. F. M.Á., O., P. XX, proti žalovanej: O. F., Y..X.. Q. G. L., G.: XX XXX XXX, zastúpenej advokátom U.. C. A., W., T. A. X/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcov 1/ až 8/ proti rozsudku Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) z 2. marca 2023 č. k. 23C/14/2018-198, takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch IV., V. a VII. v súvisiacom výroku VI. p o t v r d z u j e.

Žalovanej priznáva proti žalobcom 1/ až 8/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ a žalobkyni 2/ každému po 5.000 eur (výroky I. a II.), žalobkyni 3/ 1.000 eur (výrok III.), vo zvyšnej časti žalobu žalobcov 1/, 2/ a 3/ zamietol (výrok IV.) a žalobu žalobcov 4/ až 8/ zamietol v celom rozsahu (výrok V.). Žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok VI.) a žalovanej priznal voči žalobcom 4/ až 8/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok VII.).

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia 1/ až 4/ sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy po 30.000 eur a žalobcovia 5/ až 8/ po 15.000 eur s odôvodnením, že pri dopravnej nehode, ktorú spôsobil vodič U. D., utrpel ich príbuzný P. D. ťažkú ujmu na zdraví, čím došlo k zásahu do ich práva na ochranu súkromného a rodinného života, vrátane vytvárania a rozvíjania sociálnych a emocionálnych vzťahov s inými ľudskými bytosťami, najmä s blízkymi príbuznými a priateľmi. Žalobcovia s P. D. zdieľali spoločnú domácnosť, resp. s ním vytvárali mimoriadne silné rodinné, citové a emocionálne väzby. Žalobcovia 1/ a 2/ sú jeho rodičmi, žalobkyňa 3/ jeho sestra, žalobkyňa 4/ jeho priateľka a žalobcovia 5/ až 8/ sú jeho starými rodičmi.

3. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že 22. apríla 2014 došlo k dopravnej nehode, ktorej príčinou bolo porušenie povinnosti U. D. vodičom motorového vozidla zn. F. XXX, EČV: PO XXXEI, povinne zmluvne poisteného za škodu spôsobenú jeho prevádzkou u O. F., Y.. X.., ktorý sa v rozpore s ustanovením § 4 ods. 1 písm. c) a § 137 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 8/2009 Z. z.“) plne nevenoval vedeniu vozidla a sledovaniu situácie v cestnej premávke, v dôsledku čoho došlo k ťažkej ujme na zdraví P. D.. Podľa prepúšťacej správy O. Y. Y. G. P. C. A. A. zo 7. mája 2014 bol P. D.,

narodený XX. X. XXXX pre poškodenie zdravia pri predmetnej dopravnej nehode hospitalizovaný od 22. apríla 2014 do 7. mája 2014 a bol mu diagnostikovaný závažný úraz chrbtice s fraktúrami krčných a hrudných stavcov s poranením miechy v hrudnom úseku, bola u neho vykonaná drenáž obidvoch hemitoraxov a urgentná operačná stabilizácia za kontinuálneho riešenia hemoragicko-traumatického šoku, 7. mája 2014 bol preložený na O. C. A. s plánovanou rehabilitáciou v O.. Z lekárskej prepúšťacej správy A. H. I. O. zistil, že po hospitalizácii od 9. júla 2014 do 3. septembra 2014 bol P. D. v závere rehabilitačného pobytu mobilný na mechanickom vozíku, ktorý ovládal sám, presuny z vozíka na vozík zvládal s asistenciou 1 osoby, do stoja potreboval pomoc dvoch osôb, úroveň funkčnej sebestačnosti sa u neho zlepšila z 2 na 6, bol čiastočne sebestačný s kompenzačnými pomôckami a v zlepšenom stave bol prepustený do domácej starostlivosti. Krajský súd v Nitre v rozsudku zo 4. mája 2022 sp. zn. 6Co/78/2021 pri posudzovaní nároku na náhradu škody na zdraví P. D. voči O. F.Y., Y..X.., Q. G. L. určil spoluzavinenie žalobcu na vzniku škody 10 % pre nepripútanie sa bezpečnostným pásom.

4. Zistený skutkový stav súd prvej inštancie posúdil podľa ustanovení čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“), § 1 ods. 1 a § 4 ods. 1 a ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z. z.“) a dospel k záveru, že podmienky pre priznanie nemajetkovej ujmy sú dané len u žalobcov 1/, 2/ a 3/, ktorým priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške, ktorú považoval za proporcionálnu a vo zvyšnej časti ich žalobu zamietol a žalobu podanú žalobcami 4/ až 8/ zamietol v celom rozsahu pre nedostatok ich aktívnej vecnej legitimácie v konaní.

5. V konaní nebola sporná zodpovednosť vodiča osobného motorového vozidla zn. F., EČV: PO XXXEI U. D. (škodcu) za závažné poškodenie zdravia P. D. pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo 22. apríla 2014 v dôsledku porušenia povinnosti vodiča plne sa venovať vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke. Protiprávnosť zásahu vyplýva z porušenia zákonných povinností vodiča stanovených v § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. Rovnako spornou nebola ani existencia poistného vzťahu z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla k predmetnému motorovému vozidlu u žalovanej v čase dopravnej nehody a rozsah poškodenia zdravia P. D., u ktorého možno za najzávažnejšiu považovať poúrazovú paraplégiu, t. j. imobilitu a odkázanosť na invalidný vozík. Súd na základe vykonaného dokazovania posudzoval, či žalobcom 1/ až 8/ vzhľadom na kvalitu ich vzťahu s poškodeným a narušenie ich súkromného a rodinného života v dôsledku závažného a trvalého poškodenia zdravia P. D., vznikol nárok na finančné odškodnenie následkov neoprávneného zásahu do ich osobnostných práv podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ. Pri rozhodovaní o výške náhrady súd zohľadnil okrem iného aj spoluzavinenie P. D. na dopravnej nehode zapríčinené porušením povinnosti byť pri jazde pripútaný bezpečnostným pásom (§ 8 zák. č. 8/2009 Z. z.) v rozsahu 10 % určené súdmi rozhodujúcimi o nárokoch P. D. na náhradu škody na zdraví.

6. Pri posudzovaní pasívnej legitimácie žalovanej súd vychádzal z ustálenej súdnej praxe odvíjajúcej sa od rozhodnutia Súdneho dvora EÚ z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12, O. M. I. H. F., W. M., podľa ktorej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Vnútroštátny právny základ takéhoto odškodnenia mal za daný ustanovením § 11 a nasl. OZ, v dôsledku čoho spadá aj pod vecný rozsah poistenia podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 381/2001 Z. z. K rovnakým záverom vychádzajúcim z extenzívneho výkladu pojmu škoda použitom v zákone č. 381/2001 Z. z. dospeli aj Ústavný súd SR v uzneseniach z 29. apríla 2015 sp. zn. I. ÚS 206/2015, zo 16. decembra 2015 sp. zn. III. ÚS 646/2015, zo 17. augusta 2016 sp. zn. I. ÚS 474/2016, z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, ďalej Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 publikovanom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018 pod č. 61/2018, v uznesení z 27. mája 2020 sp. zn. 4Cdo/247/2019 a Súdny dvor EÚ vo veci Drozdovs C-277/12.

7. Aktívnu vecnú legitimáciu posudzoval súd prvej inštancie samostatne vo vzťahu ku každému zo žalobcov 1/ až 8/. Konštatoval, že v dôsledku protiprávneho konania škodcu došlo k zásahu do súkromného a rodinného života všetkých žalobcov. Zároveň uviedol, že kompenzovať v zmysle ustanovenia § 11 a nasl. OZ nemožno akúkoľvek psychickú bolesť, ľútosť či zmenu v prežívaní

rodinného a súkromného života. Odškodnenie je podmienené značnou závažnosťou zásahu do súkromného a rodinného života, vysoko kvalitných, pevných a vzájomných citových väzieb osôb blízkych poškodenému, ktoré sa prirodzene v značnej intenzite vytvárajú predovšetkým pri súžití týchto osôb v spoločnej domácnosti, a ktorých udržiavanie alebo rozvoj je celkom alebo v značnej miere v dôsledku neoprávneného zásahu nemožný. Aktívne vecne legitimované sú tak len osoby, u ktorých došlo k značnej ujme a nereparovateľnému znehodnoteniu týchto silných interpersonálnych väzieb s poškodeným. Pre účely rozhodovania o výške peňažného odškodnenia za utrpenú nemajetkovú ujmu vo vzťahu k aktívne vecne legitimovaným osobám považoval súd za rozhodujúce určiť ako sa následky ťažkého poškodenia zdravia P. D. prejavili na ďalšom vytváraní, resp. dotváraní väzieb a interpersonálnych vzťahoch s ním a na ďalšom fungovaní rodinného a súkromného života oproti stavu pred dopravnou nehodou. Ako nedôvodnú vyhodnotil žalovanou vznesenú námietku, že nie je priama príčinná súvislosť medzi spôsobenou, resp. tvrdenou nemajetkovou ujmou a protiprávnym zásahom. Z tvrdení podporených dôkazmi mal za zrejmé, že priamou a bezprostrednou príčinou narúšajúcou súkromný a rodinný život žalobcov je práve neoprávnený zásah spôsobený prevádzkou motorového vozidla povinne zmluvne poisteného u žalovanej. Žalovaná v konaní netvrdila a nepreukázala žiadne skutočnosti, ktoré by vyvracali, resp. čo i len spochybňovali existujúci vzťah príčiny a následku. Argumentáciu žalovanej, v ktorej vylučuje kauzálny nexus len na základe toho, že následok u sekundárnej obete je už následkom ujmy primárneho poškodeného, nie je podľa názoru súdu vecne správy, pretože príčinná súvislosť nie je prerušená a dochádza len k reťazeniu podmienok a súčasne následok v podobe citovej ujmy žalobcovi ako blízkej osoby musel byť pre škodcu predvídateľný.

8. K značnému zásahu do rodinného a súkromného života v dôsledku trvalého a nezvratného poškodenia zdravia P. D. došlo podľa súdu u jeho rodičov (žalobcov 1/ a 2/). Prirodzený vzťah medzi rodičom a dieťaťom priamo predpokladá silnú emočnú väzbu a táto bola v konaní preukázaná aj výsluchmi žalobcov 1/ a 2/, ktorí v rozhodnom čase žili so synom v spoločnej domácnosti, mali s ním vytvorený blízky a dobre fungujúci vzťah založený na rodičovskej a synovskej láske, vzájomnej dôvere a pomoci, ktorý si budovali aj prostredníctvom trávenia spoločných chvíľ, či už pri domácich prácach alebo pri voľnočasových aktivitách, osobitne so žalobcom 1/ aj pri poľovačkách a rybačkách ako spoločných záľubách. Aj napriek tomu, že žili v spoločnej domácnosti so synom, bezprostredne pred dopravnou nehodou sa intenzita trávenia času so synom znížila v dôsledku jeho častého pracovného pobytu v zahraničí a aj z dôvodu prirodzeného odpútavania sa dospelého dieťaťa od primárnej rodiny. Trvalé následky dopravnej nehody, kedy ich 22 ročný, zdravý, vitálny, veselý, optimistický syn ostal čiastočne ochrnutý, pripútaný k invalidnému vozíku, plne odkázaný na ich starostlivosť, bol podráždený, nervózny s diagnostikovaným depresívnym syndrómom, značne narušili dovtedy pokojný život ich rodiny. Ujmu u žalobcov 1/ a 2/ podľa záverov súdu znásobuje psychická bolesť spôsobená tým, že so synom žijú v spoločnej domácnosti a každodenne majú na očiach smútok, beznádej, trápenie a obmedzenia milovanej osoby, ktoré sú dôsledkom poškodenia zdravia, a to bez možnosti zásadným spôsobom to ovplyvniť. Posudzovaný neoprávnený zásah je tak objektívne spôsobilý značne negatívne ovplyvniť rodinný život, a rovnako je možné konštatovať, že nebyť škodovej udalosti mali by ich rodinné väzby šancu ďalšej plnohodnotnej realizácie, vrátane prežívania radosti a šťastia zo života svojich detí a ich osamostatňovania, vnúčat a pod. V konaní žalobcovia 1/ a 2/ (a aj žalobkyňa 3/) zhodne potvrdili, že z ich rodinného života sa vytratila radosť a len ťažko sa vyrovnávali s pocitmi smútku, nešťastia a bezmocnosti, ktoré ich prirodzene ako milujúcich rodičov ovládli. Smútok a bolesť z utrpenia P. D., ako člena dobre fungujúcej, súdržnej rodiny, ovplyvnil po dopravnej nehode aj prežívanie sviatkov a rodinných osláv. Rodinný život museli prispôsobiť synovmu zdravotnému hendikepu, ktorý determinuje a obmedzuje ďalší rozvoj a kvalitu rodinného života a väzieb. Žalobkyňa 2/ sa po dopravnej nehode z dôvodu starostlivosti o syna musela vzdať práce v zahraničí a spolu so žalobcom 1/ prispôsobujú vzájomný manželský vzťah, ako aj vzťah rodičovský, zabezpečeniu starostlivosti o plnoletého syna, ktorý je na ich pomoc odkázaný.

9. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní zohľadnil aj to, že intenzita trvalých následkov na rodinnom súžití sa postupom času zmierňuje, keď každý z rodinných príslušníkov, t. j. nielen žalobcovia 1/ a 2/ sa „naučia“ žiť s hendikepom blízkej osoby a nájdu si alternatívne možnosti spoločného trávenia voľného času, vytvárania ďalších spoločných rodinných zážitkov a s tým spojeného budovania rodinných väzieb po zohľadnení zdravotného stavu P. D., t. j. na rozdiel od smrteľných následkov nie sú trvale vyradení z ďalšieho rozvoja rodinného života. Syn žalobcov 1/ a 2/ je obmedzený na pohybe, nie vo vnímaní a komunikácii ako nástroji potrebnom na budovanie rodinných a sociálnych väzieb. Vzájomný vzťah žalobcov 1/ a 2/ nebol v dôsledku dopravnej nehody fatálne deštruovaný ako je to v prípade smrteľných následkov, a títo nie sú trvale vylúčení z ďalšieho rozvíjania vzťahov so synom. Vzhľadom

na rozsah a druh poškodenia zdravotného stavu P. D. nedospel súd k záveru o ťažšom následku na rodinný život v dôsledku poškodenia zdravia ako pri smrti. Z výpovedí žalobcov 1/ a 2/ vyplynulo, že syn trávi viac času s priateľkou ako s nimi, čo je vzhľadom na jeho vek celkom prirodzené, a s najväčšou pravdepodobnosťou by k tomu došlo aj v situácii, kedy by do rodinného života nezasiahla tragická dopravná nehoda. Vo veku P. D. a jeho sestry, žalobkyne 3/ sú už plne rozvinuté rodinné vzťahy, ktoré sa s pribúdajúcim vekom zoslabujú v prospech vytvorenia nových rodinných či partnerských zázemí súrodencov. Žalobcovia 1/ a 2/ majú aj naďalej možnosť rozvíjať rodinné väzby, aj keď obmedzeným spôsobom zohľadňujúcim poškodenie zdravia ich syna. Syn sa vracia aj k predchádzajúcim záľubám, k rybolovu a poľovačke (za pomoci štvorkolky), ktorým as venoval so žalobcom 1/. U žalobcov 1/ a 2/ si následky dopravnej nehody nevyžiadali psychologickú intervenciu, neviedli k výraznému ochromeniu vzájomných vzťahov či vzťahov s ostatnými rodinnými príslušníkmi, a ani pri zvýšenej potrebe a náročnosti zabezpečovania starostlivosti o plnoletého syna a to aj vzhľadom na to, že syn má prideleného asistenta. Súd zohľadnil aj skutočnosť, že sa síce jedná o jediného syna, nie však o ich jediné dieťa. Súd zohľadnil aj skutočnosť, že zo strany škodcu sa jednalo o nedbanlivostný trestný čin, a že žalobcovia 1/ a 2/ neboli existenčne závislí od plnoletého syna. Súd zohľadnil rozhodovanie súdov v obdobných veciach a spoluzavinenie poškodeného na následkoch dopravnej nehody a dospel k záveru o primeranosti peňažnej satisfakcie vo výške 5.000 eur každému zo žalobcov 1/ a 2/. Priznaná suma sa súdu javila ako primeraná aj s ohľadom na rozhodovaciu prax súdov v intenciách záverov vyslovených v náleze Ústavného súdu z 5. decembra 2017 sp. zn. III. ÚS 288/2018. V tejto súvislosti súd poukázal na výšku odškodnenia priznávanú súdmi v prípadoch ďaleko vážnejšieho následku, a to úmrtia plnoletého dieťaťa žijúceho s rodičom/rodičmi v spoločnej domácnosti, ktorá je cca 9.000 eur a pri plnoletom dieťati nežijúcom v spoločnej domácnosti 50 % z tejto sumy, a vo vzťahu ku ktorým sa javí byť priznaná suma objektívne ako primeraná a v súlade s princípom všeobecnej spravodlivosti. Poukázal aj na rozhodnutia, ktorými bola za smrť blízkych osôb v obdobnom postavení za trvalé následky v podobe „len“ poškodenia zdravia priznaná náhrada 5 000 eur (uznesenie ÚS SR z 29. apríla 2015 sp. zn. I. ÚS 206/2015, z obsahu ktorého vyplýva, že Okresný súd Nitra v konaní sp. zn. 8C/41/2012 priznal nemajetkovú ujmu za usmrtenie blízkej osoby, manželky a matky 10.000 eur, rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 12. októbra 2020 sp. zn. 16C/53/2019 potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2022 sp. zn. 8Co/38/2021 bola priznaná matke za smrť dospelého dieťaťa náhrada 6.000 eur a plnoletým súrodencom náhrada 3.000 eur, rozsudok Okresného súdu Brezno z 1. apríla 2016 sp. zn. 5C/338/2015, ktorým bola rodičom plnoletého syna žijúceho v spoločnej domácnosti, pri zohľadnení spoluzavinenia, priznaná náhrada za zásah v dôsledku vážneho poškodenia zdravia po 2.500 eur, rozsudok Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/71/2012 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 6Co/148/2018, ktorým bola matke 17- ročného syna žijúceho v spoločnej domácnosti priznaná peňažná satisfakcia 10 000 eur a súrodencom po 5.000 eur, rozsudok Krajského súdu Prešov sp. zn. 20Co/183/2014, ktorým bolo za smrť brata priznané odškodnenie 5.000 eur, rozsudok Okresného súdu Levice sp. zn. 9C/186/2014, ktorým nebolo žalobcovi priznané žiadne odškodnenie za smrť dospelého súrodenca nežijúceho s ním v spoločnej domácnosti). Súd prvej inštancie sa stotožnil s obranou žalovanej, že žalobcami 1/ a 2/ uplatnená náhrada 30.000 eur je značne excesívna a nadhodnotená, keďže súdna prax odškodnenie v takej výške priznáva pri ďaleko závažnejších zásahov do rodinného života spôsobených úmrtím najbližších osôb. Rovnako súd poukázal aj na disproporciu požadovanej rovnakej výšky peňažnej satisfakcie žalobcami 1/ až 4/ pri ich rozdielnom rodinnom postavení.

10. Značný zásah a značnú ujmu spôsobila predmetná dopravná nehoda podľa súdu aj na súkromnom živote žalobkyne 3/, sestry P. D.. Zdôraznil, že súdna prax vychádza zo záveru, že pre finančné odškodnenie súrodencov nie je dostatočný obyčajný súrodenecký vzťah, ale vyžaduje sa okrem iného relevantné pravidelné a intenzívne trávenie voľného času, spolužitie v spoločnej domácnosti. V danom prípade žalobkyňa 3/ s P. D. odmalička vyrastala, v rozhodnom čase rovnako žili v spoločnej domácnosti, mali dobre fungujúci súrodenecký vzťah, v rámci možností si ho vzájomne vypĺňali aj spoločnými výletmi. Po dopravnej nehode sa zmenilo prežívanie a dotváranie už rozvinutých väzieb s plnoletým bratom aj u žalobkyne 3/, ktorej sa rovnako dotklo bratove utrpenie. Dovtedy pokojná atmosféra rodinného domova ostala poznačená ťažkými zdravotnými následkami a obmedzeniami na živote jej brata, ktoré vniesli do rodinného života smútok a podráždenosť spôsobenú zmenou správania sa a charakterových vlastností brata. Následkami dopravnej nehody nedošlo k deštrukcii vzťahu ani medzi súrodencami, v čase nehody bola formácia súrodeneckých vzťahov už dovŕšená a k dopravnej nehode došlo v čase, kedy intenzita súrodeneckých vzťahov prirodzene slabne, nakoľko ťažisko ich súkromného a rodinného života sa pomaly presúva do ich novej rodiny. Rovnako ani skutočnosť, že žalobkyňa 3/ trávila

s bratom menej času, nemožno pripisovať výlučne následkom poškodenia jeho zdravia, pretože ten už pred dopravnou nehodou trávil v spoločnej domácnosti menej času v dôsledku častých a dlhých zahraničných pracovných ciest a rovnako samotná žalobkyňa 3/ vo svojej výpovedi uviedla, že väčšinu dňa trávi v práci a rovnako množstvo času stráveného s bratom ovplyvňuje nepochybne aj skutočnosť, že sama má priateľa. S bratom aj naďalej občasne podniknú výlet do hory na štvorkolke, či spoločne si pozrú nejaký film. Následky pre budúci život žalobkyne 3/, ktorá ako uviedla si plánuje vytvoriť samostatný domov, sú neporovnateľne nižšie ako u rodičov, ktorí budú synovi zabezpečovať primárnu starostlivosť aj z dlhodobého časového horizontu. Po zohľadnení uvedených skutočností súd považoval za proporcionálne finančné odškodnenie 1.000 eur, ktorého výšku rovnako ako u žalobcov 1/ a 2/ stanovil aj podľa rozhodovania súdov v obdobných prípadoch.

11. K rozhodnutiu o žalobe podanej žalobkyňou 4/ súd prvej inštancie v odôvodneniu rozsudku uviedol, že do práv chránených ustanoveniami § 11 až § 13 OZ patrí aj právo na budovanie partnerského a intímneho života. U iných ako biologických vzťahov je obzvlášť nevyhnutné posudzovať intenzitu a kvalitu vzťahov a faktického puta, ktorú nepochybne nepriamo ovplyvňuje aj existencia bytového, hospodárskeho a intímneho spoločenstva, doba trvania vzťahu a iné. Žalobkyňa 4/ bola v čase dopravnej nehody s poškodeným P. D. v priateľskom vzťahu, chodila s ním dva roky pred dopravnou nehodou, bez toho, aby spolu žili v spoločnej domácnosti a obaja boli v čase dopravnej nehody mladého veku (žalobkyňa 19 rokov a poškodený P. D. 23 rokov). Z jej výsluchu vyplynulo, že ich bližší vzťah sa zrodil počas strednej školy a spoločné prežívanie a budovanie emocionálnych väzieb bolo obmedzené pracovnými povinnosťami poškodeného P. D., ktorého zahraničné pracovné cesty trvali aj šesť týždňov. Spolu chodievali do kina, na výlety, navštevovali rodinu. Je zrejmé, že jej vzťah s P. D. bol v rozhodnom čase na bežnej úrovni dvoch „randiacich“ mladých ľudí, nezosilnený spoločnou domácnosťou, finančným hospodárením, dlhodobým intenzívnym trvaním či záväzným prísľubom spoločného budúceho života, nejednalo sa o vysoko intenzívny vzťah, založený na úzkej dôvere a vytváraní a zdieľaní spoločného života. Súd zistil, že žalobkyňa 4/ sa k žalobcovi nasťahovala do spoločnej domácnosti, ale k uvedenému došlo až po dopravnej nehode na základe slobodného rozhodnutia, a to aj napriek jej vedomosti o tom, že spoločný život s P. D. sa nezlučuje s jej budúcimi plánmi založiť si rodinu. Na základe uvedeného dospel k záveru, že nebola preukázaná taká intenzita a hĺbka vzájomných vzťahov, ktorá by objektívne v dôsledku poškodenia zdravia P. D. viedla k značnej ujme v jej súkromnom živote. Vzťah žalobkyne 4/ s P. D. vzhľadom na zistenú dĺžku trvania a intenzitu nemožno pripodobňovať úzkym rodinným vzťahom. Žalobkyňa 4/ preto podľa názoru súdu z titulu svojho postavenia nie je aktívne vecne legitimovaná na uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej označeným neoprávneným zásahom do jej súkromného života a preto jej žalobu zamietol. O nestabilite tohto zväzku vypovedá aj rozchod žalobkyne 4/ s P. D. v roku 2019. Súd sa nestotožnil s argumentáciou právneho zástupcu žalobcov, že práve tento následok znásobuje ujmu na strane žalobkyne 4/, a to práve z dôvodu pre účely odškodnenia nedostatočnej kvality a intenzity vzťahov s poškodeným v rozhodnom čase.

12. K žalobe starých rodičov P. D., t. j. žalobcov 5/ až 8/, ako vzdialenejších príbuzných mimo rámec kmeňovej rodiny uviedol, že kompenzácia ich nemajetkovej ujmy predpokladá preukázanie existencie obdobne intenzívneho vzťahu ako je medzi manželmi, či rodičmi a deťmi, keďže samotný vzťah starý rodič - vnuk nie je dôvodom pre priznanie peňažnej satisfakcie za nemajetkovú ujmu odvodzovanú od ťažkého poškodenia zdravia ich vnuka. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že ani jeden z nich nežil v spoločnej domácnosti s P. D., s vnukom mali a majú pekný priateľský vzťah a celkom prirodzene v nich fyzické a psychické trápenie vnuka vyvoláva smútok a bezradnosť. Žalobcovia 5/ až 8/ sa s P. D. stretávali obmedzene, keď nebol na zahraničných pracovných cestách pomáhal im pri práci s drevom, so žalobcom 5/ chodievali na poľovačky a so žalobcom 8/ na rybačky. Následky dopravnej nehody neviedli k deštrukcii ich vzťahu s vnukom. U každého so žalobcov 5/ až 8/ súd identifikoval bežný vzťah medzi starým rodičom a dieťaťom, zostala im zachovaná možnosť ďalšieho budovania vzťahov a spôsob, akým trávia spoločné chvíle je ovplyvnený nielen zdravotným hendikepom ich vnuka, ale aj ich vekom, ktorý limituje aktívne trávenie voľného času s vnukom. Poškodenie zdravia P. D. sa citeľne dotklo aj rodinného života žalobcov 5/ až 8/, avšak vykonaným dokazovaním nebola preukázaná taká intenzita vzťahov a taká vážnosť zásahu na ich strane, ktorá by súdu umožňovala v súlade s ustanovením § 13 OZ priznanie finančnej satisfakcie.

13. K poukazu žalobcov na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. septembra 2012 sp. zn. 30Cdo/947/2011 súd prvej inštancie uviedol, že toto rozhodnutie riešilo individuálny prípad, kedy poškodenie zdravia matky žalobkyne bolo vzhľadom na jej trvalý vegetatívny stav, pripútanie na

lôžko a strata intelektu považované za závažnejší následok v porovnaní so smrťou, t. j. pre osobitné individuálne okolnosti prípadu nemožno priznané odškodnenie v tejto veci (500 .000 Kč) považovať za referenčné.

14. K záverom o vecnej legitimácii sporovým strán zdôraznil, že otázku vecnej legitimácie je povinný skúmať ex offo, t. j. bez ohľadu na to, či žalovaná strana tento hmotnoprávny nedostatok namieta alebo nie a v danom prípade bol pre zodpovedanie otázky aktívnej vecnej legitimácie rozhodujúci vznik kvalifikovanej ujmy a kvalita a intenzita vzťahu sekundárnej obete v rozhodnom čase, t. j. v čase poškodenia zdravia P. D., s obeťou primárnou.

15. O nároku na náhradu trov konania (výroky VI. a VII. rozsudku) súd rozhodol podľa zásady úspechu vyjadrenej v ustanovení § 255 ods. 1 CSP. V konaní úspešným žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešnej žalovanej v rozsahu 100 %, a to aj napriek čiastočnému neúspechu pričom zohľadnil to, že základ nároku bol daný a jeho výška bola závislá od úvahy súdu, t. j. nezávisela od objektívnych vopred určiteľných skutočností, čo v zmysle ustálenej súdnej praxe vedie k priznaniu plnej náhrady trov konania a zodpovedá nemožnosti strán sporu objektívne určiť výšku požadovaného plnenia (napr. nález Ústavného súdu SR z 15. apríla 2020 sp. zn. II. ÚS 399/2019). Vzhľadom na neúspech žalobcov 4/ až 8/ čo do samotného základu nároku, súd voči nim priznal plne úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

16. Proti rozsudku v zamietajúcich častiach (výroky IV. a V.) a v súvisiacom výroku o trovách konania (výrok VII.) podali odvolanie žalobcovi 1/ až 8/ a žiadali zmeniť v týchto častiach rozhodnutie tak, že žalobám bude vyhovené v celom rozsahu z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Namietali, že súd prvej inštancie nedostatočne zvážil závažnosť a povahu zásahu do ich súkromného a rodinného života v dôsledku čoho potom nesprávne rozhodol.

17. Žalobcovia 1/ až 3/ uviedli, že ich nemajetkovú ujmu spôsobenú ťažkým poškodením zdravia člena ich najbližšej rodiny, nie je možné napraviť uvedením do predošlého stavu, ale ide o ujmu, ktorá bude naďalej pretrvávať, sú s ním trvalo konfrontovaní bezprostredne. Aj keď niektoré úkony týkajúce sa starostlivosti o ich syna a brata sa stali každodennou činnosťou neznamená to, že si na to zvykli v tom zmysle, že im to už nespôsobuje zníženie komfortu a kvality ich rodinného a súkromného života. Rovnako je to s ich citovým vnímaním nezvratného ťažkého poškodenia zdravého mladého chlapa, ktorý je pre nich jedným z najbližších ľudí. Osobitne žalobcovia 1/ a 2/ ako rodičia poukázali na to, že došlo k zásahu do ich rodičovských citov k synovi, ktorý je zasiahnutý pocitom krivdy, smútku a bolesti, je dotknutá ich domácnosť, rodinné prostredie, pretože v tejto sfére a prostredí sa nachádza ich dieťa, ktoré sprevádzali od útleho detstva, ku ktorému prechovávali najsilnenejšie city a tento člen rodiny je postihnutý doživotnou invaliditou a stratou všetkých svojich predstáv a plánov do života. Táto súkromná sféra a domáce prostredie je poznačené a v porovnaní s predchádzajúcim stavom, keď bolo bezbolestné a bezstarostné, stal sa ich život ťažším a horším. Zdôraznili, že vo všeobecnosti rodičia pociťujú ujmu utrpenú ich deťmi ako svoju vlastnú, pretože veľmi silno spolucítia a prežívajú s nimi ich životné úspechy či životné prehry. S prihliadnutím na intenzitu rodičovských vzťahov k svojim deťom z pohľadu spoločensko-ekonomických pomerov v súčasnosti sa im javí priznaná výška náhrady ako neprimerane nízka a neodrážajúca podstatu, trvalosť a závažnosť im vzniknutej ujmy. Skutočnosť, že sa naučia žiť s hendikepom svojho dieťaťa neznižuje ujmu, ktorú utrpeli a ani sa časom nestráca. Priznanie náhrady 5.000 eur bagatelizuje ich ujmu, ktorá podľa nich aj vzhľadom na pozitívne okolnosti daného prípadu znižujúce závažnosť ujmy, a dostatočný rešpekt a zadosťučinenie za trvalý zásah do ich súkromia a rodinného života, je primeraná náhrada 15.000 eur.

18. Žalobkyňa 3/ namietala, že súd prvej inštancie vo vzťahu k nej opomenul prihliadnuť na to, že súrodenecké vzťahy aj po tom, čo osoby dosiahnu dospelý vek a založia si vlastné rodiny, zvyknú pri dobrých vzťahoch pretrvať a po odchode rodičov sú práve súrodenci najbližšími osobami z pôvodnej biologickej rodiny. K vzniku ujmy došlo, kde ešte žila s bratom v spoločnej domácnosti a ako žena intenzívne prežívala tragickú udalosť v najbližšej rodine, prejavovanie negatívnych pocitov, čo podstatne zhoršilo jej komfort, degradovalo kvalitu jej súkromia a podstatne narušilo srdečné a pozitívne väzby v najbližšej rodine.

19. Žalobkyňa 4/ namietala, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým záverom o intenzite a hĺbke jej citov k P. D.. Práve skutočnosť, že sa po dopravnej nehode rozhodla nasťahovať sa k nemu, zdieľať s ním spoločnú domácnosť a byť mu nápomocná, keď s ním strávila ďalších 5 rokov, preukazuje silnú citovú väzbu k P. D. a preto nemožno po takomto dlhom období konštatovať nestabilitu či nízku intenzitu vzťahu. Rozchod bol potom dôsledkom spôsobenej ujmy v súkromí, keď jej sny, predstavy a plány do budúcnosti o živote s milovaným človekom bolo zničené práve protiprávnym zásahom.

20. Žalobcovia 5/ až 8/, starí rodičia P. D., uviedli, že aj keď je vecou posúdenia konkrétnych okolností daného prípadu k akej závažnej ujme u nich došlo, ujma im protiprávnym zásahom vznikla a vzhľadom na jej nezvratný charakter naďalej pretrváva. Preto ak nemožno túto ujmu odstrániť napr. uvedením do pôvodného stavu, je potrebné napraviť ju minimálne poskytnutím určitej satisfakcie. Takýto stav je jednoznačne v rozpore s celkovou koncepciou právnej úpravy ochrany osobnosti a zodpovednosti za protiprávny stav, najmä v rozpore so základným právom na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa ustanovenia článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

21. K rozhodnutiu o nároku na náhradu trov konania žalobcovia 4/ až 8/ uviedli, že k negatívnemu zásahu do ich súkromia a rodinného života došlo a následné posúdenie intenzity zásahu, závažnosti ujmy v tom zmysle, či už má takto postihnutá osoba nárok aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je výlučne vecou voľnej úvahy súdu. Preto ak súd vlastnou úvahou nepovažoval ich ujmu za dostatočne intenzívnu, mal práve s ohľadom na princíp právnej istoty posúdiť náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanému tak, že tieto neprizná žiadnej z týchto strán s poukazom na ustanovenie § 257 CSP. Ak sa totiž legitímne domáhali určenie nemajetkovej ujmy v peniazoch pri preukázanom zásahu do ich práva na ochranu osobnosti, a jej priznanie vzhľadom na relatívne neurčitú právnu normu ustanovenia § 13 ods. 2 a ods. 3 OZ záviselo od úvahy súdu, nemôžu byť sankcionovaní povinnosťou nahradiť trovy konania žalovanej.

22. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny, dôkladne odôvodnený a vzhľadom na poškodenie zdravia rodinného príslušníka žalobcov aj za spravodlivý a primeraný.

23. Podľa ustanovenia § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

24. Podľa ustanovenia § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

25. Podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

26. Podľa ustanovenia § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

27. Po preskúmaním súdneho spisu a zohľadnení odvolacej argumentácie žalobcov sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, v ktorom sa súd prvej inštancie obšírne zaoberal posudzovaním dôvodnosti nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im mala vzniknúť zásahom do ich súkromia, najmä rodinného života poškodením zdravia ich rodinného príslušníka P. D. pri dopravnej nehode spôsobenej osobou poistenou u žalovanej na podklade skutkových tvrdení uvádzaných žalobcami, výsledkov dokazovania a procesnej obrany žalovanej. Súd žalobcom uvádzané tvrdenia a vykonané dôkazy vyhodnotil zákonom predpísaným spôsobom a dospel k záveru len o čiastočnej dôvodnosti žaloby žalobcov 1/, 2/ a 3/ a nedôvodnosti žaloby žalobcov 4/ až 8/, keď posudzoval kvalitu ich sociálnych, morálnych a citových väzieb vytvorených v rámci rodinného a súkromného života a jeho znehodnotenie v dôsledku trvalého poškodenia zdravia P. D.. Právne závery, vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozsudku vychádzajú zo správnej aplikácie použitých právnych predpisov a je dostatočný podklad pre uskutočnenie odvolacieho prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých skutkových a právnych záverov. Odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov, ktoré viedli súd prvej inštancie k zamietnutiu žaloby v konkrétnom rozsahu vo vzťahu k jednotlivým žalobcom (§ 387

ods. 1 a ods. 2 CSP), keďže vychádzal z prislúchajúcich ustanovení Občianskeho zákonníka a aplikoval ich v súlade s ustálenou judikatúrou.

28. V danej veci je predmetom sporu nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že protiprávnym konaním vodiča motorového vozidla poisteného u žalovanej došlo k zásahu do ich osobnostných práv, a to práva na súkromie a rodinný život.

29. Ustanovenie § 11 OZ aplikovaného súdom prvej inštancie obsahuje generálnu klauzulu ochrany osobnosti. V rámci jednotného práva na ochranu osobnosti existujú jednotlivé čiastkové práva, ktoré zabezpečujú občianskoprávnu ochranu jednotlivých typických hodnôt (stránok) osobnosti fyzickej osoby. Toto ustanovenie podáva exemplárny výpočet jednotlivých stránok osobnosti človeka a ako typické uvádza najmä právo na ochranu života, zdravia a tela zahrňujúce oblasť medicíny a biomedicíny, právo na občiansku česť a ľudskú dôstojnosť, ako aj právo na ochranu mena. Do tohto rámca patrí tiež právo na súkromie fyzickej osoby, teda právo na nerušený osobný život, duševný pokoj, nedotknuteľnosť života jednotlivca v kruhu jeho najbližších, vrátane rešpektovania rodinného života, prejavov osobnej povahy ako sú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy. Patrí sem tiež ochrana vnútornej intímnej sféry osobnosti človeka.

30. Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú uvedené v ustanovení § 13 OZ.

31. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká predovšetkým vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nestačí. Predpokladmi vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sú existencia ujmy, porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon a príčinná súvislosť medzi touto ujmou a protiprávnym konaním.

32. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je neodstrániteľné poškodenia zdravia, jednoznačne zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Súkromným životom je určitý okruh, v rámci ktorého môže jednotlivec žiť svoj vlastný osobný život ako sa rozhodne, má právo zakladať a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľuďmi. Súčasťou práva na súkromie je právo na rodinný život. Podstatou rodinného života je oprávnenie fyzickej osoby utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život a zdravie jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie a rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni napĺňať jeho citové potreby, t. j. utrpí citovú (emocionálnu) ujmu. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Obdobne sa môže cítiť blízka osoba aj v prípade nenapraviteľného poškodenia zdravia jedného z členov rodiny.

33. Uplatnený nárok na finančné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu, ktorý je súčasťou práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena a na ochranu súkromného a rodinného života musí dostatočne odrážať intenzitu zásahu do týchto práv, inak dochádza k porušeniu práv garantovaných čl. 10 ods. 1 a ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

34. Pri úvahe o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je nevyhnutné prihliadnuť k samotnému účelu a funkciám tohto inštitútu pri ochrane osobnosti podľa ustanovenia § 13 ods. 2 a ods. 3 OZ. Právna teória, z ktorej vo väčšine prípadov vychádza aj judikatúra všeobecných súdov v oblasti ochrany osobnosti, sa do značnej miery zhoduje na primárnom význame funkcie satisfakčnej, a to primerane, vzhľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu vyvážiť, resp. zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pretože nemajetková ujma, ktorá vznikla porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom zmysle slova ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť.

35. Okolnosti na strane poškodeného, ktoré je potrebné zisťovať, môžu byť podľa rozvíjajúce sa doktríny najmä intenzita vzťahu medzi žalobcami navzájom, vek poškodeného, otázka hmotnej závislosti medzi žalobcami, prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kvalita vzájomných vzťahov medzi žalobcami kľúčová. Predpokladá sa, že bežné rodinné vzťahy majú určitú kvalitu a dôvodom pro zvýšení náhrady preto môžu byť vzťahy mimoriadne blízke a kvalitné, naopak pro úvahu o nižšej náhrade by mali svedčiť slabšie než obvyklé väzby. Účelom náhrady nemajetkovej ujmy je odčiniť ujmu za psychické útrapy spôsobené vnímaním poškodenia zdravia blízkej osoby a za iné citové strádanie, napríklad za obavy o budúcnosť.

36. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia v danej veci dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie dôkladne zhodnotil uvedené kritériá, odôvodnil akým spôsobom jednotlivé kritériá posúdil a aký význam malo to ktoré kritérium pri určovaní peňažnej náhrady.

37. V posudzovanej veci súd prvej inštancie vychádzal z toho, že príbuzný žalobcov utrpel pri dopravnej nehode, ktorú zavinil vodič motorového vozidla poistený u žalovanej, vážne zranenia s trvalými následkami. Pred predmetnou nehodou 22 ročný, zdravý, vitálny, optimistický mladý muž, ostal čiastočne ochrnutý, pripútaný k invalidnému vozíku, plne odkázaný na starostlivosť iných, podražený, nervózny s depresívnym syndrómom. Osobitne vo vzťahu k žalobcom 1/, 2 /a 3/ poukázal na skutočnosť vedenia spoločnej domácnosti, ktorá zvyšuje intenzitu vzťahu medzi jej členmi a rovnako tak aj intenzitu zásahu do rodinného a súkromného života. V dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti vznikla žalobcom 1/ a 2/ nenapraviteľná ujma. V konaní bol preukázaný blízky a dobre fungujúci vzťah založený na rodičovskej a synovskej láske, vzájomnej dôvere a pomoci, ktorý prirodzene predstavuje silnú emočnú väzbu, ktorá sa v čase zásahu do rodinných vzťahov v dôsledku odpútania sa dospelej osoby od rodičov znižovala a to aj kvôli práci syna v zahraničí. Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti žalobcom 1/ a 2/ vznikla trvalá a neodstrániteľná ujma, keď ich dieťa, ktoré malo byť pre nich v budúcnosti oporou a životnou istotou, je odkázané na starostlivosť inej osoby, rodina prežíva smútok zo zdravotného stavu syna, ako aj zo zmarených životných ambícií. Súd správne zohľadnil aj to, že zásah do rodinného a súkromného života nebol fatálny, ďalej sa vzťah rodičov so synom rozvíja, aj keď podľa možností daných jeho zdravotným postihnutím.

38. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pri neoprávnenom zásahu do práva na ochranu osobnosti je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon ju nestanovuje ani rámcovo. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo aj k požiadavke účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu a k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať aj všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Ak súd prvej inštancie v danej veci priznal žalobcom 1/ a 2/ náhradu za ujmu vo výške polovice náhrady priznávanej súdmi za zásah do súkromného a rodinného života pozostalých po zomrelých pri dopravnej nehode, je možné toto jeho rozhodnutie považovať za správne.

39. Odvolací súd dospel k rovnakému záveru aj po preskúmaní rozhodnutia súdu prvej inštancii o nároku žalobkyne 3/. Rovnako aj v prípade odvolania žalobkyne 3/, sestry poškodeného P. D., u ktorej súd prvej inštancie tiež zistil zásah do súkromného a rodinného života vedeného spolu s rodičmi v spoločnej domácnosti, odvolací súd dospel k záveru o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej náhradu nemajetkovej ujmy 1.000 eur. V konaní bolo preukázané, že aj keď súrodenci žili v spoločnej domácnosti, ich dobrý súrodenecký vzťah postupne strácal na intenzite v dôsledku ich prirodzeného osamostatňovania sa, poškodením zdravia nebol tento vzťah prerušený a ďalej sa rozvíjal. Aj keď žalobkyňa 3/ prežívala intenzívne tragickú udalosť v rodine pri zohľadnení výšky náhrad priznávaných v prípade zásahu do súkromného a rodinného života pozostalých po zomrelých pri dopravnej nehode, nepovažoval odvolací súd priznanú náhradu za neprimeranú.

40. Odvolací súd sa stotožnil aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie o nároku žalobkyne 4/, pri ktorom vychádzal zo záveru, že v jej prípade nešlo o zásah do rodinného života a zásah do súkromného života, zahŕňajúceho právo na budovanie partnerského a intímneho života, ktorý nebol zosilnený spoločnou domácnosťou, finančným hospodárením a dlhodobosťou, nebol tak intenzívny, že by viedol k značnej ujme na jej súkromnom živote. Skutočnosť, že žalobkyňa 4/ sa po dopravnej nehode nasťahovala k P. D.

a viedla s ním spoločnú domácnosť, na ktorú poukazovala aj v odvolaní, súd prvej inštancie nepovažoval za takú, ktorá má súvislosť so škodovou udalosťou, s čím sa odvolací súd stotožnil.

41. Žalobcovia 5/ až 8/, starí rodičia P. D., podali odvolanie s odôvodnením, že ak došlo k protiprávnemu zásahu do ich práva na ochranu osobnosti a ku vzniku nemajetkovej ujmy, ktorá stále pretrváva a nebola doposiaľ žiadnym spôsobom odstránená, je napadnuté rozhodnutie v rozpore s ich základným právom na ochranu súkromného a rodinného života, nakoľko im nebola súdom poskytnutá ochrana. Odvolací súd sa aj pri posudzovaní ich nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zhodol so súdom prvej inštancii v tom, že aj keď v dôsledku poškodenia zdravotného stavu ich vnuka zažívajú pocity ľútosti nad poškodením jeho zdravia, následky dopravnej nehody neviedli k deštrukcii alebo znehodnoteniu ich vzťahu s vnukom. Keďže nebol ani u jedného starého rodiča preukázaný vzťah, ktorý by intenzitou presahoval bežný vzťah starého rodiča s vnukmi, dospel súd prvej inštancie k správnemu záveru, že poškodenie zdravia ich vnuka pri dopravnej nehode nie je tak vážnym a intenzívnym zásahom do ich práva na súkromie a rodinný život, že by umožňovalo priznať im finančnú satisfakciu podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ.

42. Žalobcovia 4/ až 8/ podali odvolanie aj proti výroku VII. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol žalovanej priznaný proti nim nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Namietali, že v danom prípade bol nepochybne daný právny základ ich nároku, ale keďže o závažnosti ujmy zakladajúcej priznanie náhrady nemajetkovej ujmy rozhoduje súd vlastnou úvahou, je potrebné pri tomto rozhodovaní aplikovať ustanovenia § 255 a nasl. CSP spolu so základnými princípmi Civilného sporového poriadku a preto mal súd s ohľadom na princíp právnej istoty rozhodnúť s poukazom na ustanovenie § 257 CSP tak, že by náhradu trov konania nepriznal žiadnej zo strán.

43. Súd prvej inštancie o náhrade trov konania po rozhodnutiach o žalobách žalobcov 4/ až 8/ postupoval podľa ustanovenia § 255 ods. CSP. Vychádzal z toho, že títo žalobcovia boli v spore plne neúspešní čo do základu žalovaného nároku. Súdna prax v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška závisí výlučne od úvahy súdu, považuje za procesne úspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nárok. V danom prípade o takúto situáciu nejde, pretože žalobcovia 4/ až 8/ neboli úspešní vôbec, t. j. ani v základe nároku na nemajetkovú ujmu.

44. Odvolací súd nezistil a žalobcovia v odvolaní neuviedli, v čom by mali spočívať dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré sú podmienkou pre rozhodnutie podľa ustanovenia § 257 CSP.

45. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP), ktoré sa uplatňujú pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Súd podľa tohto výnimočne nepriznú úspešnej strane sporu náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Použitie tohto ustanovenia negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania a jeho aplikácia musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a mať vždy výnimočný charakter. Pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa ustanovenia § 257 CSP sa vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok: dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. januára 2023 č. k. 4Cdo/256/2021). Podľa názoru odvolacieho súdu samotné pociťovanie ujmy z negatívneho zásahu do súkromia žalobcov 4/ až 8/, ktoré však nedosahovalo intenzitu odôvodňujúci priznanie aspoň minimálnej náhrady v peniazoch v zmysle ustanovenia § 13 ods. OZ, nie je dôvodom pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Preto, ak súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP rozhodol podľa odvolacieho súdu správne.

46. Odvolací súd vyhodnotil odvolacie námietky žalobcov, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávnych skutkových zistení ako nepreukázané a z nesprávneho právneho posúdenia ako nedôvodné. Žalobcovia v odvolaní neuviedli také skutkové tvrdenia alebo právnu argumentáciu, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia v častiach zamietajúcich ich žaloby, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v napadnutých výrokoch IV, V. a VII. a súvisiacom výroku o náhrade trov konania (VI.) podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

47. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanoveniami § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, priznal proti žalobcom 1/ až 8/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

48. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).